

Ranking TOP 500 CEE 2022

coface
FOR TRADE

DODATEK TEMATYCZNY WE WSPÓŁPRACY Z COFACE

ANALIZA • E2

Pomiędzy pandemią a wojną

Wszystkie kraje odnotowały solidny wzrost, co było ułatwione, biorąc pod uwagę niską bazę poprzedniego, pandemicznego roku

MOTORYZACJA • E4

Wynik niezły, ale kłopoty ogromne

Firmy mimo wyjątkowo trudnych warunków zanotowały wzrost obrotów, często dwucyfrowy, ale w ogólnym rankingu odnotowały spadek

ANALIZA • E4

Nowe technologie znów urosły

Branża zwiększyła przychody, a jeszcze mocniej zyski. Perspektywy na rok 2023 też są dobre

ANALIZA

Firmy miały świetny rok, teraz jest dużo trudniej

Ranking Coface, przygotowany we współpracy z „Rzeczpospolitą”, pokazuje, że biznes bardzo dobrze wykorzystał popandemiczne ożywienie.

KATARZYNA KUCHARCZYK

Z tegorocznego zestawienia 500 największych firm z Europy Środkowo-Wschodniej wynika, że wypracowały one w zeszłym roku 842 mld euro przychodów wobec 664 mld euro w 2020 r. To oznacza wzrost o prawie 27 proc., czyli kilkakrotnie przewyższający zeszłoroczną dynamikę PKB w krajach Europy Środkowo-Wschodniej. Impionujące są też zyski: łącznie wyniosły 41,4 mld euro i były dwukrotnie wyższe niż rok wcześniej.

Poprawa rentowności była możliwa dzięki mocnej kontroli kosztów, również osobowych. Firmy zredukowały zatrudnienie o 5 proc. Czyli o 4 pkt proc. mocniej niż w pandemicznym 2020 r., kiedy starały się utrzymać zatrudnienie m.in. z uwagi na rządowe programy pomocowe.

Trzy kraje dominują

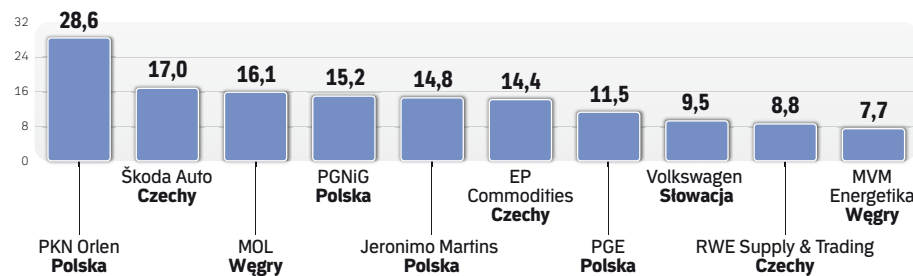
Polska jest największą gospodarką w regionie i jak co roku to właśnie z niej pochodzi największy odsetek firm w TOP 500. W zeszłym roku było ich 161, czyli ponad 32 proc. wszystkich. Teraz liczba ta spadła do 153, co daje Polsce niespełna 31-proc. udział.

Wiceliderem są Czechy z 92 przedsiębiorstwami, stanowiącymi 18,4 proc. Na podium tradycyjnie znalazły się również Węgry – w tym roku z 64 firmami, czyli z niespełna 13-proc. udziałem.

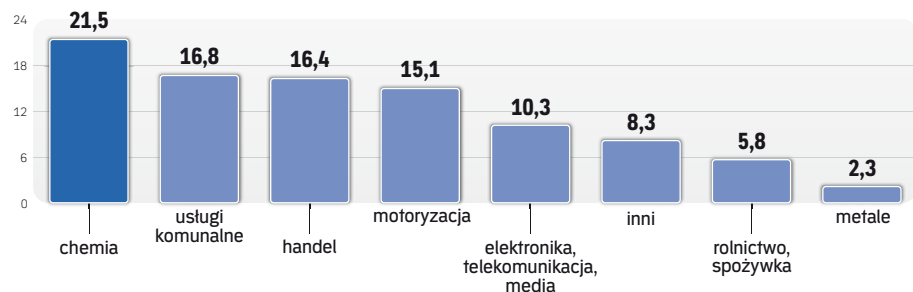
Choć Polska w zestawieniu wiedzy wyraźnie prym, to warto odnotować, że w ostatnich latach liczba firm z TOP 500 systematycznie spada. W 2018 r. było ich 175, teraz jest o 22 mniej. To spadek o prawie 13 proc. W Czechach widać zjawisko odwrotne: liczba firm z tego kraju systematycznie rośnie. W 2018 r. wynosiła 60, a od tego czasu zwiększyła się o 32 podmioty, czyli o ponad połowę. W tegorocznej edycji to właśnie z Czech pochodzi największa liczba przedsiębiorstw debiutujących na liście.

Firmy z Polski, Czech i Węgier odpowiadają w sumie za

Największe firmy w regionie, przychody w mld euro, za 2021 r.

Udział sektorów w obrotach, w proc.

prawie 62 proc. wszystkich największych przedsiębiorstw regionu. W pierwszej piątce są jeszcze Rumunia (59 firm, prawie 12 proc.) i Słowacja (35 firm, 7 proc.). Zestawienie zamyka Estonia z pięcioma przedsiębiorstwami.

Pierwsza dziesiątka

Liderem zestawienia niezmienne jest firma z Polski: Polski Koncern Naftowy Orlen. Jeszcze umocniła swoją pozycję, rosnąc szybciej niż średnio firmy z TOP 500. Przeciętny obrót w tegorocznej edycji wyniósł prawie 1,7 mld euro wobec 1,3 mld euro rok wcześniej. To wzrost o prawie jedną trzecią.

Lider tegorocznego zestawienia zwiększył przychody o ponad połowę. Jeszcze mocniej, w tempie trzycyfrowym, urosły jego zyski. Paliwowy koncern rozwija się nie tylko organicznie, ale również przez przejęcia. Niektóre są jeszcze w toku, inne już widać w wynikach i zatrudnieniu. Urosło ono w grupie w 2021 r. o ponad 2 tys. osób, do 35,4 tys., czyli o 6 proc.

Wiceliderem podobnie jak rok temu jest czeska Skoda Auto. Ale jej przychody zanotowały lekki spadek, co było

efektem zawirowań (m.in. zerwane łańcuchy dostaw), jakie uderzyły wraz z pandemią w cały sektor motoryzacyjny i utrzymywały się również w 2021 r. Widać je w rezultatach ósmego na liście podmiotu: Volkswagen Słowacja. Jego obroty były o ponad 2 proc. niższe niż rok wcześniej. Z kolei inna firma z sektora motoryzacyjnego – Audi Hungaria ZRT – wypadła z pierwszej dziesiątki, spadając o trzy oczka z miejsca ósmego na 11.

Pandemicznych zawirowań nie widać natomiast w wynikach pozostałych firm, które uplasowały się w pierwszej dziesiątce: na trzecią pozycję z czwartej awansował węgierski koncern paliwowy MOL Hungary, na czwartą z siódmej PGNiG, a na piątą miejsce z trzeciego spadła handlowa sieć Jeronimo Martins Polska, mimo iż udało jej się zwiększyć przychody o ponad 11 proc. Jeszcze mocniej urosł jej zysk. Rozwój sieci przekłada się na wzrost zatrudnienia: w 2021 r. zwiększyło się o 6 proc., do ponad 74 tysięcy osób.

Jeronimo Martins jest największym pracodawcą w Polsce w grupie firm prywatnych. W pierwszej dziesiątce znajdziemy kilku reprezentantów sektora energetycznego: EP Commodities (miejsce

szóste), PGE Polską Grupę Energetyczną (siódme), RWE Supply & Trading (dziewiąte) oraz MVM Energetikę ZMR (dziesiąte).

Czas zawirowań

Po kryzysowym 2020 r. i bardzo mocnym 2021 r. obecnie gospodarka światowa hamuje. Międzynarodowy Fundusz Walutowy spodziewa się spadku dynamiki globalnego PKB do 3,2 proc. w 2022 r. oraz do 2,7 proc. w 2023 r. Wśród największych wyzwań eksperci wymieniają dużą presję inflacyjną, hamujący popyt konsumpcyjny, spadek inwestycji, zawirowania geopolityczne, spowolnienie gospodarcze w Chinach i Stanach Zjednoczonych oraz trudną sytuację w sektorze nieruchomości.

Przyszłoroczna edycja TOP 500 pokaże, jak z tymi wyzwaniami poradziły sobie największe firmy z Europy Środkowo-Wschodniej. Jest mało prawdopodobne, aby udało im się utrzymać obecną imponującą dynamikę przychodów i zysków.

masz pytanie, wyślij e-mail do autorki

k.kucharczyk@rp.pl

OPINIA PARTNERA

ŁUKASZ KILIŃSKI

prezes Coface w Polsce

Bieżąca edycja rankingu TOP 500 CEE 2022 to już 17. zestawienie 500 największych firm w Europie Środkowo-Wschodniej, przygotowane przez Coface i opublikowane w Polsce. Od sześciu lat prezentujemy ranking na łamach dziennika „Rzeczpospolita”, który jest patronem medialnym publikacji. Ranking Coface TOP 500 CEE zyskał markę i uznanie biznesu oraz mediów w całym naszym regionie m.in. dzięki profesjonalnemu przygotowaniu i zaangażowaniu zespołów i ekspertów Coface bezpośrednio w 12 krajach Europy Środkowo-Wschodniej, którzy lokalnie pozyskują i rzetelnie weryfikują dane do rankingu.

Polska od lat jest liderem tego zestawienia, wyróżnia nas zarówno liczba firm, jak i wartość ich obrotów. Do tegorocznego rankingu ponownie zakwalifikowało się najwięcej przedsiębiorstw z naszego kraju, bo aż 153 (co stanowi 30,6 proc.). W pierwszej dwudziestce znalazło się 10 firm z Polski, a całą listę otwiera PKN Orlen, który zajmuje czołową lokatę we wszystkich edycjach od początku trwania rankingu. W tym roku do grona polskich firm w TOP20 awansował z 27. pozycji Totalizator Sportowy.

Analizując wyniki rankingu w październiku 2022, znajdujemy się w zupełnie innej rzeczywistości geopolitycznej niż w roku 2021, a to wyniki uzyskane w tym roku były podstawą do przygotowania zestawienia. Ubiegły rok był korzystny dla gospodarek i firm, jako okres odbicia po pandemii i powrotu na ścieżkę wzrostu gospodarczego (+6,8 proc. dla Polski). W zależności od branży przedsiębiorstwa musiały w różnym stopniu odbudowywać straty po covidowym roku 2020 i w przypadku polskich przedstawicieli w rankingu ich obroty wzrosły aż o 26 proc. Niestety, dziś wiemy, że rok 2022 przynosi wielkie zmiany w gospodarkach europejskich i nie tylko. Trudno przewidywać, jak głębokie piętno na wynikach firm odcisną skutki wojny, kryzysu energetycznego, wzrostu inflacji, wprowadzania programów pomocowych i zaciskania pasa przez konsumentów, firmy i całe państwa.

Dziś jednak zapraszam do zapoznania się z rankingiem i komentarzami ekspertów. Dziękuję wszystkim zaangażowanym w realizację projektu i jeszcze raz gratuluję przedsiębiorstwom zakwalifikowanym do tego prestiżowego zestawienia.

OPINIE

DANIEL OBAJTEK

prezes PKN Orlen

Znajdujemy się w historycznym momencie transformacji – zarówno całej branży energetycznej, jak i naszej firmy. Po połączeniu z Lotosem i PGNiG będziemy w gronie 150 firm o największych przychodach na świecie. To świadczy o skali naszej działalności, ale także jest wyzwaniem i odpowiedzialnością. Aby dogonić, a nawet wyprzedzić przyszłość, musimy się zmieniać. Dlatego budujemy silną organizację, która swoją strategię opierać będzie na zróżnicowanych źródłach przychodów. Aby być liderem, musimy stale się rozwijać – a to wymaga odwagi i determinacji, którą już nie raz udowodniliśmy.

IWONA WAKSMUNDZKA-OLEJNICZAK

prezes PGNiG SA

Wysoka pozycja Grupy Kapitałowej PGNiG potwierdza trafność i efektywność realizacji przyjętej strategii, której celem jest zarówno rozwój biznesu, jak i wzmocnienie bezpieczeństwa energetycznego Polski. Pokazaliśmy, że mimo wstrzymania dostaw gazu ze wschodu posiadamy kompetencje i zasoby umożliwiające zaspokojenie zapotrzebowania naszych odbiorców. Liczymy, że nasze działania zyskają jeszcze większą dynamikę i zasięg dzięki utworzeniu wspólnie z PKN Orlen koncernu multienergetycznego.

RANKING COFACE TOP 500 CEE WE WSPÓŁPRACY Z „RZECZPOSPOLITĄ”

Pozycja 2022	Pozycja 2021	Kraj	Nazwa firmy	Sektor	Przychody w 2021 (mln euro)	Przychody w 2020 (mln euro)	Zmiana w proc.	Zysk netto w 2021 (mln euro)	Zysk netto w 2020 (mln euro)	Zmiana w proc.
1	1	PL	Polski Koncern Naftowy Orlen SA *	paliwowo-chemiczny	28 572	18 747	52,4	2 434	615	296,0
2	2	CZ	Škoda Auto A.S.	motoryzacyjny	17 001	17 069	-0,4	902	610	47,7
3	4	HU	MOL Magyar Olaj- ÉS Gázipari Nyil*	paliwowo-chemiczny	16 142	10 864	48,6	1 484	-140	1159,4
4	7	PL	Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo SA*	energetyczny	15 220	8 527	78,5	1 308	1 597	-18,1
5	3	PL	Jeronimo Martins Polska SA	handel	14 846	13 317	11,5	624	531	17,3
6		CZ	EP Commodities, A.S.	energetyczny	14 371	4 418	225,3	75	28	163,9
7	5	PL	PGE Polska Grupa Energetyczna SA*	energetyczny	11 471	9 956	15,2	858	32	2565,5
8	6	SK	Volkswagen Slovakia, A.S.	motoryzacyjny	9 527	9 755	-2,3	192	207	-7,2
9	48	CZ	Rwe Supply & Trading Cz, A.S.	energetyczny	8 796	2 596	238,8	-198	-8	-2258,2
10	13	HU	MVM Energetika ZMR *	energetyczny	7 722	4 971	55,3	-3	150	-102,1
11	8	HU	Audi Hungaria ZRT	motoryzacyjny	7 717	7 410	4,1	332	492	-32,5
12	14	PL	Grupa Lotos SA *	paliwowo-chemiczny	7 206	4 548	58,4	699	-249	380,2
13	12	PL	KHGM Polska Miedź SA*	paliwowo-chemiczny	6 483	5 141	26,1	1 339	391	242,5
14	10	PL	Lidl sp. z o.o. sp.k.	handel	5 851	5 193	12,7	279	367	-24,1
15	34	BG	Bulgarian Energy Holding JSC*	energetyczny	5 721	2 861	99,9	690	80	758,3
16	27	PL	Totalizator Sportowy sp. z o.o. *	inna	5 719	3 349	70,8	65	42	54,8
17	9	PL	Eurocash SA *	handel	5 717	5 525	3,5	-22	11	-301,3
18	18	CZ	Hyundai Motor Manufacturing Czech S.R.O.	motoryzacyjny	5 649	4 585	23,2	358	169	111,5
19	16	PL	Tauron Polska Energia SA *	energetyczny	5 572	4 536	22,8	84	-473	117,7
20	15	SK	Kia Slovakia S. R. O.	motoryzacyjny	5 539	4 575	21,1	222	106	109,3
21	11	LT	Vilniaus Prekyba UAB*	pozostałe	5 501	5 196	5,9	232	252	-8,2
22	32	CZ	Orlen Unipetrol RPA S.R.O.	paliwowo-chemiczny	5 007	3 049	64,2	117	-230	150,9
23	26	CZ	ČEZ, A.S.	energetyczny	4 855	3 594	35,1	177	848	-79,1
24	17	HU	Robert Bosch Elektronika Gyártó Kft. ***	elektroniczno-telekom.	4 780	4 302	11,1	96	29	233,2
25	30	RO	Omv Petrom Sa	paliwowo-chemiczny	4 766	2 990	59,4	543	279	94,6
26	28	CZ	Alpiq Energy SE	energetyczny	4 682	3 534	32,5	-107	10	-1198,4
27	20	PL	Enea SA *	energetyczny	4 611	3 954	16,6	389	-486	180,0
28	95	CZ	MND A.S.	paliwowo-chemiczny	4 564	1 827	149,7	-11	3	-542,2
29	19	LT	Maxima Grupe UBA*	handel	4 485	4 226	6,1	135	153	-11,3
30	22	RO	Automobile-Dacia Sa	motoryzacyjny	4 333	3 698	17,2	101	60	67,1
31	47	LT	Orlen Lietuva AB*	paliwowo-chemiczny	4 303	2 466	74,5	73	-148	149,5
32	122	HU	MVM Ceenergy ZMR	energetyczny	4 299	1 449	196,6	17	9	78,9
33	137	CZ	Ote, A.S.	pozostałe	4 177	1 461	185,9	9	0	-
34	39	SK	Slovnaft, A.S.	paliwowo-chemiczny	4 060	2 695	50,6	253	-82	408,7
35	31	RO	OMV Petrom Marketing SRL	paliwowo-chemiczny	3 822	2 934	30,3	101	66	52,9
36	68	PL	Polskie Sieci Elektroenergetyczne SA	energetyczny	3 740	1 997	87,3	257	255	0,8
37	23	PL	Volkswagen Poznań sp. z o.o.	motoryzacyjny	3 714	3 562	4,3	92	114	-19,2
38	97	SK	U. S. Steel Košice, S.R.O.	metalowy	3 590	1 711	109,8	648	-55	1274,3
39	52	SI	Petrol D.D.	paliwowo-chemiczny	3 557	2 339	52,1	66	29	130,1
40	56	PL	Grupa Azoty SA *	paliwowo-chemiczny	3 459	2 289	51,1	138	77	78,3
41	55	PL	LG Electronics Mława sp. z o.o.	elektroniczno-telekom.	3 445	2 309	49,2	94	52	80,7
42	64	SI	Gen-I, D.O.O.	energetyczny	3 433	2 111	62,6	74	15	401,4
43	41	PL	BP Europa SE oddział w Polsce	paliwowo-chemiczny	3 380	2 604	29,8	17	41	-59,4
44	24	SK	Pca Slovakia, S.R.O.	motoryzacyjny	3 365	3 436	-2,0	58	41	40,5
45	38	BG	Aurubis Bulgaria JSC*	metalowy	3 355	2 707	23,9	149	135	10,3
46	36	HU	Samsung Electronics Magyar ZRT.	elektroniczno-telekom.	3 258	2 703	20,5	113	103	9,2
47	40	PL	Asseco Poland SA *	elektroniczno-telekom.	3 154	2 652	18,9	227	189	20,5
48	29	CZ	Foxconn Cz S.R.O.	elektroniczno-telekom.	3 128	3 528	-11,3	-11	14	-183,0
49	25	HU	Mercedes-Benz Manufacturing Hungary	motoryzacyjny	3 095	3 363	-8,0	68	39	74,4
50	96	PL	LPP SA *	tekstylny	3 052	1 707	78,8	207	-41	601,5

OPINIA PARTNERA

Pomiędzy pandemią a wojną

Zeszły rok okazał się sprzyjający dla sytuacji gospodarczej w regionie, jak również dla przedsiębiorstw.

GRZEGORZ SIELEWICZ

główny ekonomista Coface w Europie Środkowo-Wschodniej

Coface po raz 17. przygotował ranking 500 największych firm z Europy Środkowo-Wschodniej, sklasyfikowanych pod względem obrotów wygenerowanych w 2021 r. Zeszły rok okazał się sprzyjający zarówno dla sytuacji gospodarczej w regionie, jak również dla przedsiębiorstw. Wszystkie kraje odnotowały solidny wzrost gospodarczy, co było ułatwione, biorąc pod uwagę niską bazę odniesienia do poprzedniego pandemicznego roku. Tempo poprawy koniunktury było jednak bardziej dynamiczne niż w Europie Zachodniej. Podczas gdy większości krajów Europy Środkowo-Wschodniej, w tym Polsce, udało się powrócić do przedpandemicznego poziomu nominalnego PKB już w drugim kwartale 2021 r., gospodarki Europy Zachodniej potrzebowały więcej czasu. Niemcy osiągnęły ten poziom dopiero rok później, a Hiszpania nadal jest poniżej poziomu z ostatniego kwartału 2019 r.

Spośród krajów objętych analizą najwyższy wzrost gospodarczy w 2021 r. odnotowały: Chorwacja (10,2%), Słowenia (8,2%), Estonia (8,0%), Węgry (7,1%) i Polska (6,8%). Z kolei najsłabiej rozwijającymi się gospodarkami w zeszłym roku były Czechy i Słowacja (odpowiednio 3,5% i 3,0%), w znacznym stopniu z powodu silnego uzależnienia się przemysłu tych krajów od sektora motoryzacyjnego, który doświadczał trudności popytowych i konieczności redukcji poziomów produkcyjnych.

Nie tylko branża motoryzacyjna, ale także wiele innych sektorów, w tym obszarów działalności największych przedsiębiorstw z Europy Środkowo-Wschodniej, mierzyła się z wyzwaniami dynamicznego ożywienia gospodarczego, które zostało rozpoczęte już w połowie 2020 r. Dla niektórych rosnące koszty i trudności w dostępie do komponentów i części używanych w procesie produkcyjnym stanowiły istotną barierę w prowadzeniu działalności biznesowej. Jednak – jak wskazują wnioski płynące z rankingu – wszystkie kraje i branże objęte analizą zwiększyły obroty, przeważająca większość wygenerowała także wzrost zysków, przenosząc w wielu przypadkach wzrost kosztów

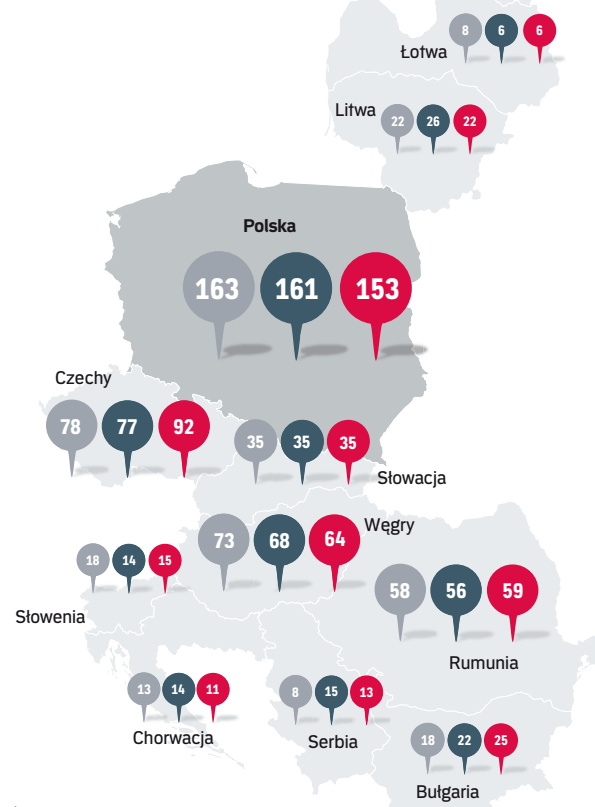
na kontrahentów lub finalnych odbiorców.

Łączne obroty największej 500-tki w regionie sięgnęły aż 842 mld euro w 2021 r., co stanowiło wzrost aż o 26,9% w porównaniu z rokiem poprzednim. Największy wzrost obrotów miał miejsce w przypadku sektorów, które skorzystały na wzroście cen surowców i popytu wraz z wychodzeniem krajów i przemysłu z pandemicznej zapaści gospodarczej: branża energetyczna zwiększyła obroty aż o 51,7%, metalurgiczna o 48,7%, naftowo-gazowa o 39%. Sektor tekstylny-odzieżowy urosł aż o 60,3%, jednak w tym przypadku było to w większości zasługą niskiej bazy odniesienia roku poprzedniego, jako że sektor znacznie ucierpiał na wprowadzonych lockdownach i zmianach preferencji zakupowych klientów. Pomimo tak wysokiego wzrostu obrotów „odzieżówka” odnotowała najwyższy spadek zysku netto w 2021 r., aż o 152%.

Polska pozostaje liderem rankingu nieprzerwanie od początku jego istnienia, a PKN Orlen utrzymuje się niezmiennie na pierwszej pozycji. W tej edycji rankingu 153 firmom z Polski udało znaleźć się w gronie największych 500 przedsiębiorstw w regionie Europy Środkowo-Wschodniej, co jest wynikiem słabszym niż w poprzednim roku, kiedy to Polskę reprezentowało 161 firm. Łączny obrót polskich przedsiębiorstw za 2021 r. sięgnął jednak niebagatelnej wartości 302,8 mld euro, co stanowiło wzrost o 26%. Drugie miejsce na podium zajęły Czechy reprezentowane przez 92 przedsiębiorstwa, czyli aż o 15 więcej niż rok wcześniej, co było największym wzrostem liczby firm w rankingu ze wszystkich krajów. Obroty czeskich firm zwiększyły się o 29,4%, do 163 mld euro. Na trzecim miejscu znalazły się Węgry z 64 firmami, czyli o cztery przedsiębiorstwa mniej niż w poprzednim rankingu, jednak ich łączne obroty zwiększyły się o 28,9%. Największy wzrost obrotów odnotowały firmy z Bułgarii (o 44,9%), ale reprezentacja 25 przedsiębiorstw zapewniła im dopiero szóste miejsce.

Z perspektywy czasu należy ocenić, że rok 2021 był bardzo sprzyjający dla największych przedsiębiorstw w regionie i niestety trudny do powtórzenia w najbliższym czasie. Konsekwencje gospodarcze wojny w Ukrainie, wysoki wzrost cen surowców i komponentów, a także wyższe koszty prowadzenia działalności przyczyniły się do niepewnych perspektyw na kolejne miesiące. Jednak jak wskazują poprzednie doświadczenia, wiele przedsiębiorstw jest w stanie szybko dostosowywać się do zmieniających się warunków rynkowych i zwiększać swój udział rynkowy nawet w niepewnych czasach. /©

Skąd pochodzą firmy w rankingu Coface Top 500 CEE

Źródło: Coface

OPINIA

ARKADIUSZ MIERZWA

dyrektor ds. komunikacji
i CSR sieci Biedronka

Ostatnie trzy lata to bezprecedensowy okres nieprzewidywalności naznaczony wyzwaniami wynikającymi przede wszystkim z pandemii koronawirusa, a w tym roku dodatkowo wzmocniony rosyjską inwazją na Ukrainę. Dzięki ogromnemu zaangażowaniu naszych pracowników Biedronka nie tylko stawiała czoła tym wyzwaniom, ale mocno zaangażowała się we wsparcie dla Ukrainy. Biedronka stała się agregatorem pomocy, tworząc ze swoich placówek przestrzeń społecznego zaangażowania dla dobra wspólnego, organizując m.in. zbiórkę wśród naszych klientów ponad 650 t żywności i artykułów higienicznych, ponad 8 mln zł na rzecz największych organizacji pomocowych w kraju. Dbając o dobro wspólne, nie zapominamy jednak o codziennej działalności komercyjnej, otwierając nowe sklepy i remontując dotychczasowe, a także starając się działać jako stabilizator cen w czasach presji inflacyjnej.

/©

DZIESIĘĆ PIERWSZYCH POLSKICH FIRM W TOP 500 CEE 2022

Pozycja 2022	Pozycja 2021	Nazwa firmy	Sektor
1	1	Polski Koncern Naftowy Orlen SA *	paliwowo-chemiczny
4	7	Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo SA*	energetyczny
5	3	Jeronimo Martins Polska SA	handel
7	5	PGE Polska Grupa Energetyczna SA*	energetyczny
12	14	Grupa Lotos SA *	paliwowo-chemiczny
13	12	KHGM Polska Miedź SA*	paliwowo-chemiczny
14	10	Lidl sp. z o.o. sp.k.	handel
16	27	Totalizator Sportowy sp. z o.o. *	inna
17	9	Eurocash SA *	handel
19	16	Tauron Polska Energia SA *	energetyczny

Źródło: Coface

METODOLOGIA

Jak powstawał ranking TOP 500 CEE 2022

Ranking największych firm Europy Środkowo-Wschodniej jest przygotowywany już po raz 17. przez międzynarodową grupę Coface, której eksperci pozyskują i weryfikują dane finansowe najsilniejszych firm w 12 krajach tego regionu. Zestawienie prezentuje 500 przedsiębiorstw i grup kapitałowych, które osiągnęły największe obroty w 2021 roku w ujęciu bezwzględnym. Analizie poddano także zyski, liczbę pracowników, strukturę sektorową i kondycję rynków.

W rankingu nie są uwzględnione banki i ubezpieczyciele oraz inne firmy z sektora finansowego ze względu na odmienny sposób raportowania wyników takich spółek, co utrudnia zestawienie ich na jednej liście z przedsiębiorstwami produkcyjnymi lub handlowymi. W przypadku grup kapitałowych przedstawiane są skonsolidowane wyniki spółek z grupy, co umożliwia pokazanie rzeczywistego znaczenia i siły największych koncernów z tego regionu. W zestawieniu uwzględniono firmy z Chorwacji, Czech, Bułgarii, Estonii, Litwy, Łotwy, Polski, Rumunii, Serbii, Słowacji, Słowenii i Węgier. ■

Pozycja 2022	Pozycja 2021	Kraj	Nazwa firmy	Sektor	Przychody w 2021 (mln euro)	Przychody w 2020 (mln euro)	Zmiana w proc.	Zysk netto w 2021 (mln euro)	Zysk netto w 2020 (mln euro)	Zmiana w proc.
51	42	RO	Lidl Discount SRL	handel	3 006	2 599	15,7	149	153	-2,5
52	90	HU	MVM Partner Energiakereskedelmi ZMR	energetyczny	2 947	1 768	66,7	-41	13	-417,1
53		CZ	Lidl Česká Republika V.O.S.	handel	2 943	2 557	15,1	b.d.	b.d.	-
54	33	PL	Volkswagen Group Polska sp. z o.o.	motoryzacyjny	2 920	2 857	2,2	24	24	2,9
55	61	PL	Dino Polska SA *	handel	2 907	2 203	32,0	175	140	25,1
56	246	HU	Mavir Magyar Villamosenergia-Ipari Átviteli Rendszerirányító ZMR	energetyczny	2 902	804	261,1	23	18	29,8
57	63	CZ	Moravia Steel A.S.	metalowy	2 896	2 293	26,3	40	30	30,7
58	85	HR	INA-Industrija Nafta, D.D.	paliwowo-chemiczny	2 892	1 834	57,6	169	-124	236,5
59	58	PL	AB SA *	handel	2 844	2 220	28,1	27	14	86,4
60	43	RO	Kaufland Romania SCS	handel	2 822	2 594	8,8	179	196	-8,6
61	89	LV	Uralkali Trading Sia	handel	2 804	1 811	54,9	47	-90	151,9
62	35	SK	Slovenské Elektrárne, A.S.	energetyczny	2 793	2 777	0,6	33	40	-17,7
63	149	HR	PRVO Plinarsko Društvo D.O.O.	paliwowo-chemiczny	2 782	1 294	115,0	35	30	15,6
64	44	PL	Cyfrowy Polsat SA *	elektroniczno-telekom.	2 707	2 602	4,0	960	249	285,1
65	59	PL	Żabka Polska sp. z o.o.	handel	2 689	2 217	21,3	b.d.	b.d.	-
66	112	HU	Borsodchem ZMR *	paliwowo-chemiczny	2 688	1 495	79,8	620	226	174,6
67	70	PL	Inter Cars SA *	motoryzacyjny	2 663	1 992	33,7	152	73	109,9
68	81	SI	Holding Slovenske Elektrarne D.O.O.	energetyczny	2 614	1 861	40,5	19	-227	108,3
69	51	RS	JP EPS Beograd (Stari Grad)	energetyczny	2 595	2 382	8,9	-142	110	-229,7
70	46	PL	Orange Polska SA *	elektroniczno-telekom.	2 595	2 503	3,6	364	10	3534,8
71	73	PL	Canpack SA *	opakowania	2 584	1 965	31,5	276	141	95,9
72	82	CZ	Fortuna Game A.S.	inna	2 573	1 960	31,3	17	22	-22,4
73	72	HU	MVM Next Energiakereskedelmi ZRT.	energetyczny	2 569	1 953	31,5	2	1	60,0
74	60	PL	Pelion SA *	handel	2 555	2 208	15,7	12	14	-16,8
75		CZ	Kaufland Česká Republika V.O.S.	handel	2 536	2 371	6,9	b.d.	b.d.	-
76	50	PL	Auchan Polska sp. z o.o.	handel	2 503	2 401	4,3	49	36	36,7
77	78	RO	Rompelrol Downstream SRL	paliwowo-chemiczny	2 474	1 874	32,0	19	20	-6,5
78		CZ	Albert Česká Republika, S.R.O.	handel	2 472	2 390	3,4	43	70	-39,0
79	49	PL	Philip Morris Polska Distribution sp. z o.o.	rolnictwo i przet.-spoż.	2 457	2 418	1,6	90	133	-32,0
80	100	RO	Rompelrol Rafinare SA	paliwowo-chemiczny	2 455	1 672	46,8	-91	-130	30,2
81	53	RO	British American Tobacco (Romania) Trading SRL	rolnictwo i przet.-spoż.	2 444	2 297	6,4	31	28	11,1
82	62	PL	Euro Net sp. z o.o.	handel	2 443	2 180	12,1	60	65	-7,5
83	116	CZ	Čepro, A.S.	paliwowo-chemiczny	2 401	1 583	51,7	67	66	1,3
84	65	CZ	Čez Prodej, A.S.	energetyczny	2 401	2 174	10,5	100	95	4,9
85	54	PL	Kaufland Polska Markety sp. z o.o. sp.j.	handel	2 394	2 311	3,6	62	78	-19,7
86	79	CZ	Continental Barum S.R.O.	motoryzacyjny	2 372	1 999	18,6	100	109	-7,8
87	57	PL	FCA Poland SA	motoryzacyjny	2 362	2 278	3,7	36	-4	903,7
88	127	RS	Naftna Industrija Srbije A.D. Novi Sad	paliwowo-chemiczny	2 336	1 441	62,0	197	-50	491,5
89	66	HU	Országos Dohányboltellátó KFT.	rolnictwo i przet.-spoż.	2 333	2 009	16,1	18	14	24,7
90	45	RO	Ford Romania SA	motoryzacyjny	2 327	2 501	-6,9	12	16	-20,2
91	110	PL	Jastrzębska Spółka Węglowa SA *	wydobywczy	2 312	1 509	53,2	207	-334	162,0
92	75	PL	JTI Polska sp. z o.o.	rolnictwo i przet.-spoż.	2 279	1 920	18,7	32	31	4,1
93	91	PL	Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe	drewno	2 206	1 773	24,5	153	106	43,8
94	67	PL	Neuca SA *	handel	2 146	2 011	6,7	33	31	6,1
95	74	CZ	E.On Energie, A.S.	energetyczny	2 104	2 046	2,8	92	59	55,9
96	76	PL	Rossmann Supermarkety Drogerijne Polska sp. z o.o.	handel	2 090	1 913	9,3	213	180	18,6
97	150	BG	Natsionalna Elektricheska Kompania Jsc	energetyczny	2 084	1 288	61,8	332	24	1303,7
98	139	HU	Samsung SDI Magyarországi Gyártó És Értékesítő ZMR	elektroniczno-telekom.	2 059	1 344	53,2	42	15	184,2
99	166	SI	Gorenje Gospodinjinski Aparati, D.O.O.	elektroniczno-telekom.	2 045	1 193	71,4	-1	-11	89,9
100	80	RO	Dedeman SRL	handel	2 028	1 835	10,5	339	294	15,4

*dane skonsolidowane, **dane szacunkowe, ***dane grupowe, b.d. - brak danych; źródło: Coface

Lista na www.rp.pl/ekonomia

MOTORYZACJA

Globalizacja w praktyce

Rok 2021 był naznaczony dwoma plagami: pandemią, która znacząco ograniczyła produkcję, oraz dotkliwym kryzysem na rynku półprzewodników.

DANUTA WALEWSKA

Dobra wiadomość: firmy, mimo wyjątkowo trudnych warunków funkcjonowania, zanotowały wzrost obrotów i to często dwucyfrowy. Zła wiadomość: wszystkie firmy produkujące samochody zanotowały spadek w ogólnym rankingu. Produkcja aut w naszym regionie w 2021 r. spadła o 20 proc., najgłębszy zjazd zanotowały Czechy, Słowacja i Węgry. W znacznie lepszej sytuacji były (i nadal są) przedsiębiorstwa wytwarzające komponenty do aut.

Rok 2021 był bardzo trudny. Naznaczony dwoma plagami: pandemią, która znacząco ograniczyła produkcję, także z powodu absencji pracowników oraz zerwania łańcuchów dostaw, zwłaszcza dotkliwym kryzysem na rynku półprzewodników. Według wycień analityków KPMG rynek motoryzacyjny odpowiada za około 10 proc. światowego zapotrzebowania na półprzewodniki. Jednakże według szacunków branża ta może ponieść nawet 80 proc. ogółu strat wywołanych problemami z ich dostępnością. W efekcie produkt krajowy brutto w naszych krajach w 2021 r. zmniejszył się o 0,6 pkt proc., do 5,6 proc. Ten spadek ma być jeszcze głębszy w roku 2022.

Błąd sprzed lat

W 2020 roku, momencie wybuchu pandemii Covid-19, producenci samochodów zostali zmuszeni do wstrzymania produkcji. Następnie, gdy światowa gospodarka osłabła, a popyt na nowe samochody odnotował gwałtowny spadek, większość producentów anulowała zamówienia na półprzewodniki. W kwietniu 2020 r. popyt był o 30 proc. niższy w stosunku do poziomu sprzed roku. W roku 2021 skutki takiego rozwoju sytuacji były mocno odczuwalne.

- Brak półprzewodników odbił się negatywnie na celach produkcyjnych niektórych firm motoryzacyjnych - przyznaje Mirosław Michna, lider zespołu doradców dla branży motoryzacyjnej w KPMG w Polsce.

Ważna branża

W naszym regionie znajduje się co czwarta ze 194. europejskich fabryk motoryzacyjnych. Stąd tak wielkie ich znaczenie dla regionalnej gospodarki. Branża ma średnio 8,5-proc. udział w rynku pracy, ale w niektórych krajach jest on znacząco wyższy: na Słowacji

NAJWIĘKSZE FIRMY Z BRANŻY MOTORYZACYJNEJ
W EUROPIE ŚRODKOWEJ I WSCHODNIEJ (CEE)

Miejsce w rankingu „500”	Nazwa firmy	Przychody w 2021 (mln euro)	Zmiana w proc.	Kraj
2	Skoda Auto	17 001	-0,4	Czechy
8	Volkswagen Slovakia	9 527	-2,3	Słowacja
11	Audi Hungaria	7 717	4,1	Węgry
18	Hyundai Motor Manufacturing	5 649	23,2	Czechy
20	Kia Slovakia	5 539	21,1	Słowacja
30	Automobile Dacia	4 333	17,2	Rumunia
37	Volkswagen Poznań	3 714	4,3	Polska
44	PCA Slovakia	3 365	-2,0	Słowacja
49	Mercedes Benz Manufacturing Hungary	3 095	-8,0	Węgry
54	Volkswagen Group Polska	2 920	2,2	Polska
87	FCA Poland	2 362	3,7	Polska
109	Continental Automotive Hungary	1 905	43,6	Węgry
114	Toyota Central Europe	1 867	25,3	Polska
126	Magyar Suzuki	1 754	7,4	Węgry
151	MAN Trucks	1 560	71,9	Polska
185	Toyota Motor Manufacturing Czech Republic	1 291	0,2	Czechy
199	Michelin Polska	1 192	20,1	Polska
219	Volkswagen Motor Polska	1 095	-17,9	Polska
223	Porsche Hungaria	1 086	11,0	Węgry
235	Mercedes Benz Manufacturing Poland	1 026	143,3	Polska
252	Toyota Motor Manufacturing Poland	969	23,2	Polska
269	Volvo Polska	926	20,9	Polska
275	Iveco Czech Republic	903	0,5	Czechy
280	Toyota Central Europe Hungary	891	39,1	Węgry
285	Porsche Czeska Republika	880	13,6	Czechy
299	Michelin Romania	851	32,4	Rumunia
300	Tigar Tyres Piro	849	9,0	Serbia

Źródło: Coface

16 proc., 15 proc. w Rumunii, 13,8 proc. w Czechach, 13,1 na Węgrzech i 8 proc. w Polsce. W przypadku udziału motoryzacji w krajowym PKB największy jest on w Słowacji - 14 proc., 10 proc. w Słowenii, 9 proc. w Czechach i 8 proc. w Polsce.

Kryzysy, jakie dotknęły cały europejski, a nawet światowy rynek motoryzacyjny, mogą te proporcje zmienić. W przypadku Polski zagrożenia są mniejsze, ponieważ w naszym kraju ulokowali się przede wszystkim producenci komponentów motoryzacyjnych. A w sytuacji, kiedy w produkcji aut występują problemy, auta eksploatowane są dłużej, rośnie więc popyt na części zamienne. W naszym kraju działa około 1 tys. firm produkujących dla przemysłu motoryzacyjnego, które zatrudniają blisko 160 tys. osób. Przychody producentów sięgnęły ponad 114 mld zł.

W naszym rankingu pojawił się w tym roku Mercedes Benz Manufacturing Poland, który w Jaworze na Dolnym Śląsku produkuje baterie do aut elektrycznych. Dobre wyniki mają np. producenci opon:

Continental, Michelin, Hankook, Pirelli czy Faurecia Emmision Control.

Kłopoty lidera

Skoda Auto, największa firma motoryzacyjna w naszym regionie, musiała w 2021 r. zawiesić pracę w dwóch czeskich fabrykach właśnie z powodu braku półprzewodników. Podobne kłopoty miały wszystkie marki z Grupy Volkswagen. Czy w tej sytuacji nie byłoby dobrym wyjściem produkowanie tych komponentów w Europie, zamiast sprowadzać je z Azji? Przecież podobne kłopoty były z bateriami do aut elektrycznych. Gdy zbudowana fabryka w Europie, w tym także w Polsce, problem się rozwiązał.

- Kiedy pojawiła się pierwsza fala zakażeń koronawirusem w Europie wiosną 2020, niektórzy dostawcy byli nieco niezdecydowani, gdy tworzyli listy zapotrzebowania na te komponenty. Byliśmy wtedy przekonani, że trzeba będzie zatrzymać fabryki na kilka tygodni, a popyt na auta gwałtownie spadnie, skoro i dilerzy

zamkną swoje punkty. Dlatego odwołaliśmy zamówienia, a producenci sprzedali te komponenty innym producentom - AGD, telewizorów, aparatów komórkowych - tłumaczył w rozmowie z „Rzeczpospolitą” Thomas Schaffer, ówczesny prezes Skoda Auto, dzisiaj szefujący hiszpańskiemu Seatowi. - Nastąpiła blokada Kanału Sueskiego i spaliła się fabryka półprzewodników w Japonii. Więc sprzyściło się przeciwno nam wiele czynników.

Czy nie byłoby rozsądne produkowanie półprzewodników w Europie? - Zdecydowanie nie tak, tyle że sprawa nie jest prosta. Nawet w Grupie Volkswagen nie wszystkie marki używają takich samych półprzewodników, zatem własna produkcja wiązałaby się z dużymi nakładami inwestycyjnymi. Z ręką na sercu muszę przyznać, że w mojej motoryzacyjnej karierze nigdy nie spotkałem się z takim kryzysem - mówił Thomas Schaeffer.

Branża myśli o postawieniu na zapewnienie dostaw komponentów od firm położonych jak najbliżej. Według EY European Attractiveness Survey, 53 proc. firm motoryzacyjnych stawia właśnie na takie rozwiązanie. Rok wcześniej było to 23 proc.

Tychy w dół

Niepokojący może się wydawać głęboki spadek w rankingu tyskiej fabryki FCA (dzisiaj już Stellantis) z 58. na 87. miejsce, czyli o 30 miejsc „oczek”. Fabryka została dotknięta wszystkimi możliwymi plagami (brak półprzewodników, absencje, brak inwestycji), ale pod koniec roku pojawiły się dobre wiadomości. Stellantis zdecydował się zainwestować 160 mln euro w produkcję „trojczków” z napędem elektrycznym: Jeepa, Fiata i Alfę Romeo. Rozruch w fabryce trwa, z taśm zjeżdżają pierwsze Jeepy Avenger, po nich przyjdzie kolej na Fiaty i Alfę.

- Mamy wstępne informacje dotyczące przyszłorocznej produkcji - ponad 200 tys. aut. Chcemy wrócić do sytuacji sprzed pandemii, będzie to możliwe, jeśli znajdą się klienci. Do momentu kiedy pierwsze nowe auta zjadą z naszych linii, musimy pracować normalnie, żeby na siebie zarobić. Więc 2021 rok nadal był pod znakiem Lancii i „500”, jeśli chodzi o generowanie przychodów - tłumaczył w rozmowie z „Rzeczpospolitą” Tomasz Gębka, dyrektor fabryki w Tychach. /©©

masz pytanie, wyślij e-mail do autorki

d.walewska@rp.pl

INFORMATYKA, TELEKOMUNIKACJA

Nowe technologie znów urosły

Branża zwiększyła przychody, a jeszcze mocniej zyski. Perspektywy na rok 2023 też są dobre.

KATARZYNA KUCHARCZYK

W tegorocznej edycji TOP 500 CEE znalazło się 66 firm zajmujących się IT, elektroniką i telekomunikacją. Rok temu było ich 65. Reprezentanci tej branży w najnowszym zestawieniu stanowią 13,2 proc. wszystkich firm.

Analiza wyników wypracowanych przez tę branżę potwierdza, że nadal jest ona beneficjentem przyspieszonej przez pandemię cyfryzacji. Firmy wypracowały w 2021 r. łącznie 87,1 mld euro przychodów, czyli o ponad 11 proc. więcej niż rok wcześniej. To dynamika o prawie 2 pkt proc. wyższa niż w poprzedniej edycji badania.

Średnia zmiana przychodów jest podobna do ubiegłorocznej i wynosi niemal 14 proc. Natomiast znacząco (o 7 pkt proc.) wyższa jest mediana: wynosi prawie 10 proc. Firmy z sektora elektroniki, telekomunikacji i media odpowiadają łącznie za ponad 10 proc. wszystkich obrotów przedsiębiorstw z TOP 500.

Branża IT od lat zmagą się z mocną presją na wzrost wynagrodzeń. Mimo płacowych wyzwań firmy informatyczne potrafiły utrzymać koszty w ryzach. Co więcej, zyski udało im się zwiększyć zdecydowanie mocniej niż przychody. Łączny wynik netto analizowanych 66 przedsiębiorstw wyniósł w zeszłym roku prawie 6 mld euro wobec 3 mld euro w 2020 r.

Dziewięć firm, czyli niespełna 14 proc. wszystkich analizowanych, zakończyło rok stratą netto. Natomiast pozostałe 57 (czyli 86 proc.) wypracowało zyski. Średnia rentowność netto w tej grupie wyniosła 8 proc., a jej mediana prawie 4 proc. Rok wcześniej było to odpowiednio: 6 proc. oraz 3 proc. Łączny wynik netto sektora IT w zeszłorocznej edycji

badania stanowił 17 proc. wyników wszystkich 500 największych firm z regionu, natomiast teraz spadł do 15 proc.

Podobnie jak w poprzedniej edycji, teraz również w sektorze IT najliczniej reprezentowane są firmy z Polski. Stanowią jedną trzecią całej grupy (22 z 66 przedsiębiorstw). To odsetek o 2 pkt proc. wyższy niż rok temu oraz o 3 pkt proc. wyższy niż dwa lata temu.

Wzrósł też udział polskich firm informatycznych w łącznych przychodach przedsiębiorstw z tej branży. Te znad Wisły w 2021 r. wypracowały 31,9 mld zł obrotów, co stanowi 37 proc. przychodów wszystkich analizowanych firm technologicznych. To o 6 pkt proc. więcej niż w poprzedniej edycji.

Polskie firmy IT wyraźnie rosną w siłę. Potwierdzeniem tego jest fakt, że stanowią aż połowę w pierwszej dziesiątce największych reprezentantów tej branży w Europie Środkowo-Wschodniej.

Listę otwiera węgierski Robert Bosch Elektronika Gyártó. Na kolejnych miejscach znalazły się LG Electronics Mława, węgierski Samsung Electronics Magyar ZRT, Asseco Poland i czeski Foxconn. Kolejne dwa miejsca przypadają dwóm polskim telekomom: Cyfrowemu Polsatowi oraz Orange Polska.

Perspektywy dla firm technologicznych pozostają dobre. Nawet jeśli spowolnienie gospodarcze branżę dotknie, to raczej w niewielkim stopniu. Portfele zamówień świadczą o tym, że popyt nadal jest mocny. Według prognoz instytutu Gartnera w 2022 r. budżety firm na technologie informatyczne na świecie wzrosną o ponad 5 proc., osiągając rekordowy poziom 4,5 bln dol.

Trudno będzie utrzymać wysoką rentowność. Wzrost kosztów odbija się na marżach, a przy hamującej gospodarce firmy mają ograniczone pole do podnoszenia cen. /©©

OPINIA

WOJCIECH DĄBROWSKI

prezes PGE
Polska Grupa Energetyczna

Bardzo wysoka pozycja, jaką utrzymujemy od lat, to zasługa konsekwentnie realizowanego planu rozwoju i transformacji firmy. Efektem tego jest nasza pozycja lidera rynku energetycznego w Polsce i związana z tym realizacja strategicznego dla państwa w celu zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego kraju. Dobre wyniki, jakie osiągamy, są podstawą finansową do kontynuacji zielonej transformacji oraz budowy bezpieczeństwa i suwerenności energetycznej Polski opartych na nisko- i zeroemisyjnych źródłach energii. /©©